

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра внутрішньої медицини №3 з фтизіатрією

СИЛАБУС

«НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА»

Модуль 1. ДОГЛЯД ЗА ХВОРИМИ; МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ

Обов'язкова дисципліна

рівень вищої освіти	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	221 «Стоматологія»
кваліфікація освітня	магістр стоматології
кваліфікація професійна	лікар-стоматолог
освітньо-професійна програма	«Стоматологія»
форма навчання	денна
курс(и) та семестр(и) вивчення навчальної дисципліни	2 курс 3 - 4 семестр

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Борзих Оксана Анатоліївна, к.мед.н., доцент Лавренко Анна Володимирівна, к.мед.н., доцент Мормоль Ірина Анатоліївна, к.мед.н., асистент Авраменко Яніна Миколаївна, асистент
Профайл викладача (викладачів)	https://int-med-three.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+380532676269
E-mail:	vnutrmed3@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://int-med-three.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни (модуля)

Кількість кредитів / годин – 1,5 / 45, із них:

Лекції (год.) – немає.

Семінарські заняття (год.) – немає.

Практичні заняття (год.) – 24 год.

Самостійна робота (год.) – 21 год.

Вид контролю - підсумковий модульний контроль (ПМК)

Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу в ПДМУ викладачі і здобувачі вищої освіти діють відповідно до:

Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>).

Положення про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/viddil-monitoringu-osvity/informaciyi-materiali-n-process-vimo-ek9k>).

Правил внутрішнього розпорядку для здобувачів вищої освіти Полтавського державного медичного університету (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>).

Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>).

Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenti>).

Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету. (<https://www.pdmu.edu.ua/n-process/departament-npr/normativni-dokumenti>).

Кафедра внутрішньої медицини №3 з фтизіатрією розташована на базі терапевтичного відділення комунального підприємства «1 - а міська клінічна лікарня», за адресою: м. Полтава вул. Олесь Гончара 27а.

Здобувачі вищої освіти приходять на заняття згідно з розкладом. Запізнення та пропуски на заняття не допускаються. Заняття проводяться без перерви. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись медичної етики та деонтології. На першому поверсі лікарні розташована гардеробна, де здобувачі вищої освіти переодягаються. Під час перебування здобувачі вищої освіти на кафедрі повинні дотримуватися професійного дрес-коду, який передбачає медичну форму: халат і медичну шапочку білого кольору (бездоганно чисті, випрасувані) та змінне взуття. У приміщенні кафедри не допускається носіння головних уборів. Забороняється носіння медичної форми під верхнім одягом та поза зоною клінічної бази. Дотримання вказаного дрес-коду забезпечується на основі морального самоконтролю кожного здобувача вищої освіти.

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Вивчення внутрішньої медицини має першочергове значення для підготовки лікарів усіх спеціальностей. Тому лікар будь - якої спеціальності повинен знати та уміти виконувати обов'язки середнього медичного персоналу. Відповідно до навчального плану проходження практики з догляду за хворими передбачено у III семестрі, коли здобувачем вищої освіти набуті відповідні знання з основних базових дисциплін, з якими інтегрується програма виробничої практики і здобувач вищої освіти повинен оволодіти навичками надання першої допомоги при невідкладних станах, травматичних ушкодженнях, кровотечі, клінічній смерті, виконувати ін'єкції, пункції, переливання компонентів крові та здійснювати кваліфікований догляд за хворими терапевтичного профілю. Послідовність проходження практики в терапевтичному відділенні визначається кожним навчальним закладом та може змінюватися залежно від кількості здобувачів вищої освіти.

Безпосередня робота стоматолога передбачає тісну співпрацю з середнім медичним персоналом, тому досконале володіння лікарем навичками роботи медичної сестри є гарантією якісної та успішної роботи.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки):

-пререквізити базуються на засвоєнні здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу з основних базових дисциплін (анатомії людини, гістології, цитології та ембріології, фізіології, патофізіології, патоморфології), з якими інтегрується програма виробничої практики.

-постреквізити формують засади подальшого вивчення здобувачем вищої освіти клінічних дисциплін – внутрішньої медицини, терапевтичної

стоматології, хірургічної стоматології, ортопедичної стоматології, стоматології дитячого віку, дитячої хірургічної стоматології, ортодонтії, загальної хірургії.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

- метою вивчення навчальної дисципліни є забезпечення підготовки здобувачів вищої освіти до професійної діяльності з догляду за хворими терапевтичного профілю в терапевтичному відділенні, медичні маніпуляції.
- основними завданнями вивчення дисципліни є:
 1. демонстрація та володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації під час догляду за хворими терапевтичного профілю;
 2. засвоєння теоретичного матеріалу, демонстрування та володіння навичками організації режиму і догляду за хворими з різними захворюваннями терапевтичного профілю, заповнення звітної документації;

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні).

Компетентності згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей:

інтегральна: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК) :

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичній діяльності.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність спілкуватися англійською мовою. Здатність використовувати міжнародні греко-латинські терміни, скорочення і кліше у фаховому усному й писемному мовленні.

ЗК 6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку й ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.

СК2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

СК3. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

СК8. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції.

СК10. Спроможність до організації та проведення лікувально - евакуаційних заходів.

СК11. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги.

СК14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

СК17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

СК18. Спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

Програмні результати навчання (ПРН) згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна:

ПРН1. Виділяти й ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1: втрата свідомості, жовтяниця, задуха та асфіксія, запаморочення, зміна кольору шкірних покривів, слизової оболонки порожнини рота, лихоманка, лімфаденопатія, набряковий синдром, ціаноз); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний

ПРН2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний і фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5: аналіз вмісту глюкози у крові, вивчення функцій ЗШД (дихання, ковтання, мовлення, жування та СНЩС), загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, біохімічний аналіз крові, імунологічне дослідження при стоматологічних захворюваннях, аналіз коагулограми.

ПРН3. Призначати й аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи

обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5: аналіз вмісту глюкози у крові, вивчення функцій ЗЩД (дихання, ковтання, мовлення, жування та СНЩС), загальний аналіз крові, загальний аналіз сечі, біохімічний аналіз крові, імунологічне дослідження при стоматологічних захворюваннях, аналіз коагулограми, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2: зміни слизової оболонки порожнини рота при есенціальній артеріальній гіпертензії).

ПРН5. Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу за списком 4: асфіксія, гіпертонічний криз, гостра дихальна недостатність, гостра серцева недостатність, електротравма, непритомність, зовнішня кровотеча, колапс, кома, утоплення).

ПРН10. Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3: артеріальна гіпертензія, серцева недостатність, бронхіальна астма) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН12. Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення, військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. воєнного стану, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.

ПРН13. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, використовуючи рекомендовані алгоритми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу (за списком 4: асфіксія, гіпертонічний криз, гостра дихальна недостатність, гостра серцева недостатність, електротравма, непритомність, зовнішня кровотеча, колапс, кома, утоплення).

ПРН14. Аналізувати й оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів і комп'ютерних інформаційних технологій.

ПРН15. Оцінювати вплив довкілля на стан здоров'я населення в умовах медичного закладу за стандартними методиками.

ПРН 6. Формувати цілі й визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН18. Усвідомлювати й керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

ПРН19. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН20. Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в

індивідуальному полі діяльності.

ПРН21. Виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу (за списком 2.1: алергічні ураження) для різних верств населення та в різних умовах (за списком 6: виконувати штучне дихання; виконувати непрямий масаж серця; фіксувати язик; здійснювати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі; промивати шлунок, кишечник; проводити ін'єкції лікарських речовин (внутрішньом'язове, підшкірне, внутрішньовенне струминне та крапельне введення)).

ПРН23. Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4: асфіксія, гіпертонічний криз, гостра дихальна недостатність, гостра серцева недостатність, електротравма, непритомність, зовнішня кровотеча, колапс, кома, утоплення) в умовах обмеженого часу (за списком 6: виконувати штучне дихання; виконувати непрямий масаж серця; фіксувати язик; здійснювати тимчасову зупинку зовнішньої кровотечі; промивати шлунок, кишечник; проводити ін'єкції лікарських речовин (внутрішньом'язове, підшкірне, внутрішньовенне струминне та крапельне введення)).

Результати навчання для дисципліни «Навчальна практика» змістовий модуль 1. «Догляд за хворими; медичні маніпуляції».

По завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні **знати:**

- як збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки;
- як аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.
- вимоги етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.
- правила виконання медичних маніпуляцій на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах;

вміти:

- демонструвати володіння основними принципами медичної деонтології;
- визначати зміст догляду за хворими та його роль в структурі загально-терапевтичних заходів;
- демонструвати володіння навичками дотримання лікувально-охоронного та забезпечення санітарно-гігієнічного режиму основних підрозділів терапевтичного стаціонару;
- демонструвати володіння навичками проведення розпитування хворого і правилами визначення основних показників діяльності серцево-судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання) та надання першої допомоги хворим із порушеннями з боку цих систем;
- демонструвати методику проведення огляду та антропометричних

- досліджень хворого і робити висновок щодо конституціонального типу обстежуваного;
- робити попередню оцінку стану температурного гомеостазу хворого за результатами визначення температури тіла та реєстрації температурних кривих;
 - демонструвати володіння навичками догляду за хворими із гарячкою;
 - пояснювати механізми впливу медикаментозних процедур на організм хворого та демонструвати найпростіші медичні маніпуляції щодо їх забезпечення;
 - демонструвати володіння навичками забезпечення особистої гігієни хворих та догляду за важкохворими;
 - демонструвати володіння основними прийомами реанімаційних заходів;
 - виконувати медичні маніпуляції на підставі попереднього та/або остаточного клінічного діагнозу для різних верств населення та в різних умовах;

Тематичний план лекцій із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції - не передбачений програмою.

Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському занятті - не передбачений програмою.

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні принципи загального та спеціального догляду за хворими терапевтичного профілю. Організація роботи терапевтичних відділень стаціонару. 1. Які приміщення відносяться до терапевтичного відділення? 2. Як обладнаний пост палатної медсестри? 3. Що включає в себе гігієнічний догляд у відділенні? 4. Яких режимів фізичної активності потрібно дотримуватися в лікувальних закладах? 5. Який санітарно-епідеміологічний режим в лікувальному відділенні? 6. Які обов'язки виконує медична сестра терапевтичного відділення? 7. Які обов'язки виконує молодша медична сестра (санітарка) терапевтичного відділення?	2

	8. Що входить до поняття особиста гігієна хворого? 9. Який розпорядок дня хворих терапевтичного відділення? 10. Як проводиться зміна постільної і натільної білизни?	
2.	Поняття про лікувально-охоронний, санітарний та лікарняний режим терапевтичного стаціонару. Приймальне відділення. 1. Що розуміють під поняттям «лікувально-охоронний режим» та які заходи застосовують для його дотримання? 2. Що означає санітарно-гігієнічний режим відділення і які вимоги до його виконання? 3. Яке основне призначення приймального відділення? 4. Що являє собою централізоване і децентралізоване приймальне відділення? 5. Визначте послідовність етапів роботи приймального відділення. 6. Яку документацію заповнює медсестра приймального відділення? 7. Як обробляють волосся при виявленні педикульозу? 8. З чого складається визначення антропометричних даних хворого? 9. Як правильно виміряти окружність грудної клітини? 10. Яке технічне обладнання і засоби використовують для транспортування хворих?	2
3.	Розпитування хворого та його роль в оцінці загального стану пацієнта. Роль огляду хворого в оцінці загального стану пацієнта. 1. Що включає в себе розпитування хворого? 2. Назвіть основні скарги хворого зі серцево-судинною патологією. 3. Назвіть основні скарги хворого з патологією дихальної системи. 4. Назвіть основні скарги хворого з патологією травної системи. 5. Назвіть основні скарги хворого з патологією сечовидільної системи. 6. Що включає в себе Анамнез життя (Anamnesis vitae)? 7. Що включає в себе Анамнез хвороби (Anamnesis morbi)? 8. Як оцінити загальний стан хворого? 9. Які деонтологічні особливості проведення розпитування хворого? 10. Як називається медична документація, яка заповнюється на основі розпитування хворого?	2

4.	Температура тіла, правила її вимірювання та реєстрації. Догляд за хворими з гарячкою. 1. Термометри та вимірювання температури тіла. 2. Види температурних кривих. Реєстрація температури тіла і температурних кривих на температурних листках. 3. Оцінка результатів вимірювання температури тіла. 4. Гарячка. Догляд за хворими з гарячкою.	2
5.	Визначення основних показників гемодинаміки та дихання. 1. Визначення та характеристики пульсу. 2. Визначення та характеристики артеріального тиску. 3. Перша долікарська допомога при критичних змінах артеріального тиску. 4. Визначення та характеристики дихання. 5. Перша долікарська допомога при захворюваннях органів дихання.	2
6.	Застосування основних видів лікарських засобів. Зовнішнє та внутрішнє застосування лікарських засобів. 1. Як класифікуються медикаментозні засоби за шляхом введення в організм хворого? 2. Які є форми лікарських засобів? 3. Які є правила роздавання таблетованих та рідких медикаментозних засобів для перорального прийому? 4. Що таке зовнішній спосіб застосування медикаментозних засобів? 5. Що таке ентеральний спосіб введення лікарських засобів? 6. Що таке інгаляційний спосіб введення лікарських засобів та показання до застосування? 7. Парентеральний метод введення лікарських засобів. 8. Які є показання і протипоказання до застосування гірчичників, банок? 9. Які ускладнення можуть виникнути при застосуванні гірчичників (банок)? 10. З якою метою застосовують компреси? Які лікарські засоби використовують для компресів? 11. Які показання та протипоказання до застосування грілки? В яких випадках використовують міхур з льодом?	2
7.	Організація лікувального харчування хворих. 1. Що таке «дієтичне харчування»? 2. На які групи поділяються хворі за харчовим статусом?	2

	3. Які норми харчування на 1 хворого в залежності від харчового статусу? 4. Техніка виконання ентерального та парентерального харчування. 5. Показання до ентерального та парентерального харчування. 6. Протипоказання до ентерального та парентерального харчування. 7. Техніка годування важкохворого пацієнта. 8. Що таке харчова клізма?	
8.	Загальний і спеціальний догляд за тяжкохворими і агонуючими. 1. Через який термін необхідно виконувати заміну постільної та натільної білизни? 2. Як забезпечити фізіологічні відправлення хворого, що знаходиться у лежачому положенні? 3. Яку необхідно провести обробку після використання судна або «вутки»? 4. Як виконується обтирання хворого, що знаходиться у важкому стані? 5. Як виконується догляд за нігтями та волоссям у важкохворих? 6. Як виконується догляд за очима у важкохворих? 7. Як виконується догляд за порожниною рота у важкохворих? 8. Як виконується догляд за носовими та вушними ходами у важкохворих? 9. Що таке пролежні? 10. Які заходи профілактики пролежнів ви знаєте?	2
9.	Поняття про клінічну і біологічну смерть. Поняття про реанімацію. 1. Визначення та характеристика клінічної смерті. 2. Поняття про біологічну смерть. 3. Які додаткові методи діагностики клінічної смерті? 4. Яка послідовність реанімаційних заходів при клінічній смерті? 5. Які методи відновлення і підтримання прохідності верхніх дихальних шляхів? 6. Які найпростіші пристосування для проведення штучної вентиляції легень ви знаєте? 7. Яка техніка проведення зовнішнього масажу серця? 8. Як здійснюється контроль за ефективністю реанімаційних заходів? 9. Які можливі ускладнення при проведенні реанімації та їх профілактика?	2

10.	Методи виконання маніпуляцій. 1. Описати методику проведення внутрішньом'язової ін'єкції та показати на муляжі. 2. Описати методику проведення підшкірних ін'єкцій та показати на муляжі. 3. Яка мета проведення внутрішньошкірних ін'єкцій та описати методику проведення та показати на муляжі. 4. В якій послідовності проводиться підготовка крапельниці для внутрішньовенних крапельних вливань? 5. Яка методика вимірювання артеріального тиску? 6. Як проводиться непрямий масаж серця? 7. Який принцип використовується при проведенні сифонної клізми?	2
11.	Методика виконання заходів першої медичної допомоги при невідкладних станах за надзвичайних умов. 1.Кровотеча та способи зупинення кровотечі. 2.Перша допомога при отруєнні. 3.Перша допомога при утопленні. 4.Перша медична допомога при тепловому та/або сонячному ударі. 5.Перша медична допомога при електротравмі.	
12.	Підсумковий модульний контроль модуля 1	2
	Разом	24

Самостійна робота

7. Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	11
2.	Підготовка до лабораторної роботи	–
3.	Написання навчальної історії хвороби	–
4.	Підготовка контрольної роботи, реферату, підготовка до поточних контрольних заходів	4
5.	Підготовка до підсумкового модульного контролю модуля 1	6

6.	Підготовка до екзамену	–
	Разом за модуль 1	21

Індивідуальні завдання

I. Доповідь реферату на практичному занятті: викладач обговорює тему реферату зі здобувачем вищої освіти стосовно зацікавленості та поглиблення знань здобувачів вищої освіти, вимоги до реферату: стислий зміст інформації (висвітлюються тільки головні питання з теми), реферат не повинен перевищувати 5-7 сторінок, регламент доповіді до 10 хвилин. Рекомендовані теми:

1. Розпитування хворого та його роль в оцінці загального стану пацієнта.
2. Визначення основних показників гемодинаміки та дихання.
3. Застосування основних видів лікарських засобів.
4. Поняття про клінічну і біологічну смерть. Поняття про реанімацію.
5. Методика виконання заходів першої медичної допомоги.

II. Виготовлення наочних засобів навчання (таблиці, постери): викладач обговорює тему та наявність додаткового матеріалу для виготовлення таблиці або постеру зі здобувачем вищої освіти, обговорюється макет проєкту таблиці або постеру, який не повинен перевищувати 1 одиниці виконання. Тема для постеру визначається в залежності від плану клінічних конференцій кафедри.

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю

1. Історичні віхи становлення медичної допомоги хворій людині. Визначення ролі і місця догляду за хворими в лікувально-діагностичному процесі, поняття про його структуру та умови проведення. Поняття про лікувально-охоронний, санітарний та лікарняний режими терапевтичного стаціонару.

2. Зовнішнє та внутрішнє застосування лікарських засобів. Інгаляція. Парентеральна терапія. Ін'єкції. Внутрішньом'язові, підшкірні, венепункція, внутрішньовенне вливання, крапельні інфузії з підготуванням системи для вливання. Давання кисню та інгаляційних препаратів.

3. Поняття про клінічну і біологічну смерть. Термінальні стани. Основні критерії біологічної смерті.

4. Роль лікувального харчування у структурі оздоровчого процесу. Поняття про лікувальне харчування і дієтичні столи.

5. Організація лікувального харчування у терапевтичному відділенні. Порядок роздачі їжі.

6. Поняття про основні показники гемодинаміки та дихання: підрахунок пульсу та кількості дихальних рухів, правила та методика вимірювання артеріального тиску.

7. Поняття про реанімацію. Методика і техніка найпростіших реанімаційних заходів: штучне дихання методом "рот до рота" і "рот до носа", непрямий масаж серця. Правила обходження з трупом.

8. Механізм дії на організм фізіотерапевтичних процедур. Застосування банок, гірчичників, компресів, грілки, пухиря із льодом. Основні показання та протипоказання до їх використання. Правила обробки банок, грілок, пухиря для льоду після використання.

9. Сучасні термометри - електричні, на основі рідких кристалів. Види температурних кривих. Реєстрація температури тіла і температурних кривих на температурних листках. Догляд за хворими з підвищеною температурою тіла при гарячці та остуді.

10. Методика виконання медичних маніпуляцій: штучне дихання, непрямий масаж серця, фіксування язика.

11. Перша медична допомога при отруєннях, утопленні, тепловому та сонячному ударі, електротравмі.

12. Функції приймального відділення лікарні у прийомі і направленні хворих до профільних відділень. Прийом та реєстрація хворих. Заповнення медичної документації (журналу прийому хворих, історії хвороби, статистичної карти).

Перелік практичних навичок до підсумкового модульного контролю

1. На бланку температурного листа відмітити запропоновані викладачем показники пульсу, артеріального тиску, температури тіла, зробити висновок про їх відповідність нормі та про тип температурної кривої.
2. Дослідити у хворого пульс на нижніх кінцівках, зробити висновок про його відповідність нормі.
3. Виміряти хворому артеріальний тиск, зробити висновок про його відповідність нормі.
4. Продемонструвати методику підготовки гумової грілки та пухиря з льодом і користування ними.
5. Продемонструвати методику годування хворого, прикутого до ліжка.
- 6.Продемонструвати на муляжі методику користування підкладним судном та сечоприймачем у хворих чоловічої та жіночої статі.
7. Провести розпитування хворого та виділити основні скарги.
- 8 .Розкласти на демонстраційному столі запропоновані лікарські засоби по групах за способом введення, назвати основні способи введення препаратів.
9. Підготувати необхідні розчини та продемонструвати правила поводження з одноразовим шприцем після його застосування.
10. Провести вимірювання температури у хворого та оформити температурний лист.
11. Підготувати необхідні засоби та провести гігієну порожнини рота, носа та вух важкохворому.
12. Провести вимірювання зросту пацієнта стоячи, сидячи, визначити масу тіла та розрахувати індекс маси тіла.
13. Продемонструвати навички користування функціональним ліжком та надання відповідних положень хворому при нападі ядухи та при колапсі.
14. Провести дослідження дихання у показового хворого, зробити висновок про основні його властивості.
15. Дослідити у хворого пульс на променевих артеріях, зробити висновок про основні його властивості.
16. Продемонструвати методику проведення підшкірних, внутрішньо шкірних ін'єкцій.
17. Продемонструвати методику проведення внутрішньо м'язової та внутрішньовенної ін'єкцій.
18. Підготувати необхідні засоби та провести профілактику утворення пролежнів.

Перелік питань, який повинен засвоїти здобувач вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни (форма контролю – залік) - не передбачено програмою.

Методи навчання

Вербальні:

- пояснення,

- розповідь,
- бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;

Практичні (практика для вироблення вмінь та навичок);

Самостійна робота здобувачів вищої освіти з осмислення й засвоєння нового матеріалу.

Практичні заняття за методикою їх організації є клінічними і передбачають:

1. Курацію тематичних хворих, що здійснюється за заданим алгоритмом дій здобувачі вищої освіти.
2. Опанування практичних навичок (огляду хворого, оцінка стану хворого, і т.і. згідно списку).
3. Розгляд теоретичних питань щодо набуття практичних навичок за стандартними переліками до кожного практичного заняття та під час контролю.
4. Розв'язування ситуаційних задач.
5. Стандартизований тестовий контроль, усне та письмове опитування.
6. Активні методи навчання: тематичні дискусії, мозковий штурм, аналіз конкретних ситуацій (кейс – метод), імітаційні завдання.

Форма та методи оцінювання :

Форма оцінювання - підсумковий модульний контроль (ПМК).

Методи оцінювання:

Усне опитування: фронтальне, індивідуальне, комбіноване, співбесіда.

Письмовий контроль: письмова перевірка здійснюється у формі перевіркової (контрольної) роботи, написання конспектів, щоденників.

Тестовий контроль: використовується тести закритої форми, які передбачають вибір відповіді з певної кількості варіантів.

Програмований контроль здійснюватися за допомогою індивідуальних автоматизованих засобів.

Практична перевірка: проводиться перевірка практичних професійних умінь і навичок під час проведення практичних занять.

Система поточного та підсумкового контролю

Поточне оцінювання здобувачів вищої освіти з відповідних тем по дисципліні проводиться за традиційною 4-бальною системою («відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно»):

- «відмінно» – здобувач вищої освіти володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практична робота виконується в повному обсязі.

– «добре» – здобувач вищої освіти володіє знаннями в обсязі не менш ніж 75 – 85%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає на 75% питань. Практична робота виконана в повному обсязі, допускаються незначні помилки.

– «задовільно» – здобувач вищої освіти володіє знаннями по темі в обсязі не менше 60 – 65%, під час тестування відповідає не менш ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконано практичну роботу.

– «незадовільно» – здобувач вищої освіти не засвоїв необхідний мінімум знань з теми заняття та тестування в межах менш ніж 60% знань. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менш ніж на 60%. Практичними навичками не володіє.

Бал визначається згідно таблиці 1:

Таблиця 1. Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково-педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Поточна успішність дорівнює середньому арифметичному оцінок поточного контролю за практичні заняття та самостійну роботу (ведення конспекту, медичної документації, ведення щоденника, робота у відділеннях). Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті.

Викладач вносить бали після їх конвертації з середнього балу успішності згідно таблиці. Мінімальна кількість балів, що здобувачі вищої освіти отримують за поточну успішність – 72, максимальна 120 балів.

Бал визначається згідно таблиці 2:

Таблиця №2. Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК, екзамен та традиційній чотирьохбальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (A)	Бали за поточну успішність з модуля (A * 24)	Бали за ПМК з модуля (A*16)	Бали за модуль та/або екзамен (A*24 + A*16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F FX	2 незадовільно
2,1	50	34	84		
2,15	52	34	86		
2,2	53	35	88		
2,25	54	36	90		
2,3	55	37	92		
2,35	56	38	94		
2,4	58	38	96		
2,45	59	39	98		
2,5	60	40	100		
2,55	61	41	102		
2,6	62	42	104		
2,65	64	42	106		
2,7	65	43	108		
2,75	66	44	110		

2,8	67	45	112		
2,85	68	46	114		
2,9	70	46	116		
2,95	71	47	118		
3	72	50	122	Е	3 задовільно
3,05	73	50	123		
3,1	74	50	124		
3,15	76	50	126		
3,2	77	51	128		
3,25	78	52	130		
3,3	79	53	132	D	
3,35	80	54	134		
3,4	82	54	136		
3,45	83	55	138		
3,5	84	56	140		
3,55	85	57	142		
3,6	86	58	144		
3,65	88	58	146		
3,7	89	59	148		
3,75	90	60	150		
3,8	91	61	152		
3,85	92	62	154		
3,9	94	62	156		
3,95	95	63	158		
4	96	64	160	B	
4,05	97	65	162		
4,1	98	66	164		
4,15	100	66	166		
4,2	101	67	168		
4,25	102	68	170		
4,3	103	69	172		
4,35	104	70	174		
4,4	106	70	176		
4,45	107	71	178		
4,5	108	72	180	A	
4,55	109	73	182		
4,6	110	74	184		
4,65	112	74	186		
4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

До підсумкового модульного контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття, виконали самостійну роботу та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Здобувачу вищої освіти, який з поважних причин мав пропуски навчальних занять, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до визначеного терміну.

Наявність оцінки «2» за поточну успішність не позбавляє здобувача вищої освіти права допуску до підсумкового модульного контролю з допустимою мінімальною кількістю балів за поточну успішність. Здобувач освіти не має право перескладати поточні оцінки «2» якщо він має мінімальну сумму балів для допуску до контрольних заходів. Поточні оцінки «3» або «4» не перескладаються. Здобувач освіти зобов'язаний перескладати «2», якщо середній бал поточної успішності за модуль не досягає мінімального (3,0 бали) для допуску до ПМК. Дозвіл на відпрацювання поточної оцінки «2» надає завідувач кафедри лише з метою досягнення здобувачем вищої освіти мінімальної кількості балів для допуску до підсумкового чи семестрового контролю.

Перескладання здійснюється викладачем, призначеним завідувачем кафедри за графіком консультацій та відпрацювання пропущених занять, що узгоджений з відповідними деканатами.

Кількість перескладань поточної «2» обмежена двома спробами. Здобувачі вищої освіти, які мають середній бал успішності менший ніж 3,0 мають право перескладати поточні «2», але не пізніше початку нового семестру.

Підсумковий модульний контроль здійснюється після вивчення програми модуля з дисципліни і проводиться на останньому занятті модуля. Для підсумкового модульного контролю використовуються години, передбачені в навчальній програмі для практичних занять. Здобувачам вищої освіти, які під час навчання дисципліни, мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці 2.

Результат ПМК оцінюється у балах і в традиційну 4-бальну оцінку не конвертується. Максимальна кількість балів ПМК складає 80 балів. Мінімальна кількість балів ПМК, при якій контроль вважається складеним складає 50 балів. Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів (з них до 120 балів за поточну успішність).

При проведенні ПМК на кафедрі здобувачі освіти спочатку вирішують 20 тестів, максимальна сума балів за 1 тест становить - 2 бали (всього - 40б), потім здобувач вищої освіти демонструє 2 практичні навички (з переліку практичних навичок до підсумкового модульного контролю) максимальна кількість балів за питання - 20 (всього - 40б). Максимальна сума балів становить 80 балів, мінімальна -50 балів.

Здобувачі освіти яким зараховано ПМК вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю», після заповнення відомості відносяться до відповідного деканату.

Здобувачі вищої освіти, яким не зарахований ПМК, з точним зазначенням причини незарахування також вноситься до «Відомості підсумкового модульного контролю» та індивідуальні навчальні плани студентів. Причини незарахування можуть бути наступні:

а) здобувач освіти має невідпрацьовані пропуски занять. Позначка «н/в» (не виконав) у колонці «бали за ПМК»;

б) здобувач освіти який відвідав усі заняття (практичні), але не набрав мінімальної кількості балів за поточну навчальну діяльність; не виконав самостійну роботу (конспекти, щоденник практики), не допускається до ПМК. Позначка «н/д» (не допущений) у колонці «бали за ПМК»;

в) здобувач освіти відвідав усі заняття, та набрав кількість балів за поточну навчальну діяльність і був допущений до складання ПМК, але не з'явився на ПМК. Позначка «н/з» (не з'явився) у колонці «бали за ПМК».

Здобувач освіти має право на складання та два перескладання ПМК.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма дисципліни;
2. Силабус з дисципліни;
3. Плани практичних занять та самостійної роботи студентів;
4. Тестові та контрольні завдання до практичних занять;
5. Питання та завдання до контролю засвоєння модуля, перелік практичних навичок;
6. Історії хвороби, результати обстеження, алгоритми обстеження, набори-укладки для надання допомоги.

Рекомендована література

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ) для вітчизняних студентів.

1. Догляд за хворими. Практика [Текст]: навчальний посібник для студентів стомат. фак. вищих навч. закладів МОЗ України / А. В. Лавренко, О. А. Борзих. - Полтава : Укрпромторгсервіс, 2018. - 204 с.
2. Догляд за хворими. Практика: навчальний посібник для студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів МОЗ України / А.В. Лавренко, О.А. Борзих. – Львів: 2020.- 204 с.

Допоміжна

1. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навчальний посібник / Л. С.Савка, Л. І. Разінкова, О. І. Коцар, Л. М. Ковальчук, О. В. Кононов. – 4-е видання. – Київ : Медицина, 2018. – 600 с.

2 .Свінціцький А. С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник / А. С. Свінціцький. – Київ : Медицина, 2019. – 1008 с.; 80 цветн. вклейки.

3. Практичний посібник з внутрішньої медицини / [Н. В. Пасечко, Н. І. Ярема, Л. П. Мартинюк та ін., за ред професорів Н. В. Пасечко, Н. І. Яреми]. – Тернопіль : Підручники та посібники, 2019. – 432 с.

Базова (наявна в бібліотеці ПДМУ) для іноземних студентів.

1. Patient care. Practice/ О.А. Borzykh, А. V. Lavrenko, К.А. Khlistun /«Magnolia 2006 », 2022.-192 p.

Допоміжна

1. Introduction to clinical medicine and patient care. Manual. Authors: prof. I.P. Kajdashev, prof. M.S. Rasin. Poltava.-2005.-120 p.

2. Propedeutics to Internal medicine. Part 2. Syndromes and diseases. Comprised by О.М. Kovalyova, S.O. Shapovalova and О.О. Nizhegorodtseva Nova Kniga.- Vinnitsa.- 2007. 264 p.

3. Premedical aid in extreme situations discipline [Текст] : tutorial book = Домедична допомога в екстремальних ситуаціях: навчальний посібник / М. І. Badiuk, I. G. Biryuk, I. V. Geruch et al. ; Department of disaster and military medicine. - Chernivtsi : BSMU, 2018. - 192 p.

4. Kondratiuk V. Ye. Practice in Patient Care at the Therapeutic Department of a Hospital: Workbook. Clinical manual / V. Ye. Kondratiuk, V. A. Khomaziuk. – Kyiv : AUS Medicine Publishing, 2020. – 112 p.

Інформаційні ресурси

<https://www.medpublish.com.ua/images/pdf/74934.pdf>

<https://www.medpublish.com.ua/metodi-diaagnostiki-v-klinici-vnutrishnoyi-medicini-navchalnij-posibnik-as-svincickij/p-948.html?language=ru>

<https://vseosvita.ua/test/31f-14052021-dohliad-za-khvorymy-91474.html>

<https://www.umj.com.ua/article/200731/vimogi-pmg-2021-pervinna-medichna-dopomoga>

Розробники:

Анна ЛАВРЕНКО, к.мед.н., доцент

Оксана БОРЗИХ, к.мед.н., доцент

Яніна Авраменко, асистент